

FSMA_2022_08 dd. 14/02/2022

Medewerkingsopdracht van de erkend commissarissen bij openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

Toepassingsgebied:

De instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming naar Belgisch recht die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG en de openbare AICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die hebben geselecteerd voor de categorie van toegelaten beleggingen als bedoeld in artikel 183, eerste lid, 1° van de wet van 19 april 2014 betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders.

Samenvatting/Doelstelling:

Deze circulaire beschrijft modaliteiten van de medewerkingsopdracht van de erkend commissarissen in de volgende domeinen:

- de werkzaamheden en de verslaggeving over de periodieke verslagen en de periodieke financiële staten;
- de beoordeling van de maatregelen van de interne controle en de verslaggeving hieromtrent;
- de verslaggeving aan de FSMA, inclusief het rapporteringsschema en het bijzonder verslag; en
- de informatie-uitwisseling tussen de erkend commissarissen en de FSMA, inclusief de signaal-functie.

Inhoudstafel

A.	WOORD VOORAF.....	5
B.	WETTELIJKE GRONDSLAGEN	8
1.	Privaatrechtelijke opdracht.....	8
2.	Publiekrechtelijke opdracht	8
C.	VERSLAG OVER DE PERIODIEKE VERSLAGEN EN DE PERIODIEKE STATEN	10
1.	Toepasselijke wettelijke bepalingen.....	10
2.	Periodieke verslagen en periodieke staten	10
3.	Doel van de bevestiging	10
3.1.	Algemeen	10
3.2.	Halfjaarlijkse verslagen.....	11
3.3.	Jaarverslagen en periodieke staten.....	11

3.4.	Bedragen van het nettoactief en van de inschrijvingen per 31 december	12
4.	Toelichting bij de bevestiging	12
4.1.	Algemeen	12
4.2.	Periodieke verslagen	13
4.3.	Periodieke staten	14
4.4.	Bijkomende informatie.....	17
D.	VERSLAG OVER DE INTERNE CONTROLE	19
D.1.	Zelfbeheerde ICB.....	19
1.	Toepasselijke wettelijke bepalingen	19
2.	Opdracht van de effectieve leiding	19
3.	Het begrip ‘interne controle’.....	20
4.	Beoordeling van de interne controlemaatregelen door de erkend commissaris	20
5.	Verslag van de erkend commissaris als bedoeld in artikel 106, § 1, eerste lid, 1° van de ICBE-wet en in artikel 357, § 1, eerste lid, 1° van de AICB-wet	27
6.	Bijkomende informatie.....	27
D.2.	ICB die een beheervenootschap heeft aangesteld	28
E.	MEDEWERKINGSOPDRACHT MET BETREKKING TOT BIJZONDERE MECHANISMEN	30
F.	INFORMATIE-UITWIJSELING TUSSEN DE FSMA EN DE ERKEND COMMISSARISSEN	31
1.	Mededelingen die de erkend commissaris op eigen initiatief aan de FSMA richt in het kader van de signaalfunctie met toepassing van artikel 106, § 1, eerste lid, 4°, en tweede lid, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 5°, en tweede lid, van de AICB-wet	31
2.	Andere mededelingen die de erkend commissaris op eigen initiatief aan de FSMA richt met toepassing van artikel 106, § 1, derde lid, laatste zin, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, derde lid, laatste zin, van de AICB-wet	34
3.	Mededelingen die de FSMA op eigen initiatief aan de erkend commissarissen richt	34
4.	De samenwerking tussen de erkend commissaris en de FSMA.....	35
G.	VERSLAGGEVING AAN DE FSMA	37
1.	Periodieke verslagen	37
1.1.	Modaliteiten.....	37
1.2.	Schema	38
2.	Bijzondere verslagen met toepassing van artikel 106, § 1, eerste lid, 3°, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, van de AICB-wet.....	40

Geachte mevrouw de erkend commissaris,
Geachte heer de erkend commissaris,

Deze circulaire verduidelijkt de richtlijnen van de FSMA voor de opdracht van de erkend commissarissen die in functie zijn bij openbare instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.

Deze circulaire vervangt met onmiddellijke ingang de circulaire CBFA_2011_06 van 14 februari 2011 "Medewerkingsopdracht van de erkende commissarissen bij openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming".

De erkend commissarissen bepalen evenwel zelf de omvang en de inhoud van de prestaties die zij verrichten, rekening houdend met de geldende normen.

Deze circulaire houdt rekening met de nieuwe wetgeving, regels en aanbevelingen sinds de afkondiging van laatstgenoemde circulaire, in het bijzonder de nieuwe statistische rapporteringsvereisten¹ en het aangepaste kader voor de rapportering door de effectieve leiding².

De tabellen van de periodieke staten die door de ICB's aan de FSMA worden overgemaakt, bevatten sinds de inwerkingtreding van de nieuwe rapporteringsvereisten meer risicogeorieënteerde gegevens dan voorheen, zoals bijvoorbeeld het totale risico met betrekking tot het gebruik van derivaten, het liquiditeitsprofiel van de activa en van de passiva, tegenpartijrisico's, maatstaven van het marktrisico, en belangrijke blootstellingen. Deze nieuwe gegevens kunnen bijdragen tot de verdere uitbouw van een risicogebaseerd toezicht door de FSMA. Een voorwaarde hiervoor is evenwel dat deze gegevens van een voldoende hoge technische kwaliteit zijn, en dat zij een getrouw beeld geven over de ICB. De controle van de periodieke staten door de erkend commissaris moet er mee toe bijdragen dat de aan de FSMA gerapporteerde gegevens aan deze verwachtingen voldoen.

De verslaggeving van de effectieve leiding over de beoordeling van het interne controlesysteem en de verklaring van de effectieve leiding over de periodieke verslagen en de periodieke staten worden behandeld in de nieuwe circulaire FSMA_2019_23 van 5 augustus 2019 "Het verslag van de effectieve leiding over de interne controle bij de zelfbeheerde beveks", de nieuwe circulaire FSMA_2019_24 van 5 augustus 2019 "De verklaring van de effectieve leiding over de periodieke verslagen en statistische staten bij de ICB's" en de nieuwe aanbeveling FSMA_2019_25 van 5 augustus 2019 "De periodieke vragenlijst voor openbare instellingen voor collectieve belegging met een aangestelde beheervenootschap".

¹ Reglement van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten van 16 mei 2017 over de statistische informatie die bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming dienen over te maken.

² Circulaire FSMA_2019_23, circulaire FSMA_2019_24 en aanbeveling FSMA_2019_25. Zie hieronder voor meer informatie.

De circulaire bakt eerst het toepassingsgebied af, legt de terminologie vast (hoofdstuk A) en omschrijft de wettelijke grondslagen (hoofdstuk B). Vervolgens verschaft zij toelichting bij het verslag van de erkend commissaris over de periodieke verslagen en de periodieke staten (hoofdstuk C), bij zijn verslag over de interne controle (hoofdstuk D), bij zijn medewerkingsopdracht met betrekking tot bijzondere mechanismen (hoofdstuk E), bij de informatie-uitwisseling tussen de FSMA en de erkend commissaris (hoofdstuk F) en bij zijn verslaggeving aan de FSMA (hoofdstuk G).

A. Woord vooraf

Onderstaande richtlijnen verduidelijken de opdracht van de erkend commissarissen bij openbare instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.

De richtlijnen zijn voorbereid in overleg met vertegenwoordigers van het Instituut van de Revisoren Erkend voor de Financiële Instellingen (IREFI).

In de context van deze circulaire dient te worden verstaan onder:

- “wet van 3 augustus 2012” of “ICBE-wet”: de wet van 3 augustus 2012 betreffende de instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG en de instellingen voor belegging in schuldvorderingen;
- “wet van 19 april 2014” of “AICB-wet”: de wet van 19 april 2014 betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders;
- “koninklijk besluit van 12 november 2012” of “ICBE-besluit”: het koninklijk besluit van 12 november 2012 met betrekking tot de instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG;
- “koninklijk besluit van 25 februari 2017” of “AICB-besluit”: het koninklijk besluit van 25 februari 2017 met betrekking tot bepaalde openbare alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerverenootschappen, en houdende diverse bepalingen;
- “koninklijk besluit van 10 november 2006” of “boekhoudbesluit”: het koninklijk besluit van 10 november 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de periodieke verslagen van bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming;
- “reglement van 16 mei 2017” of “reglement over de periodieke staten”: het reglement van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten van 16 mei 2017 over de statistische informatie die bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming dienen over te leggen;
- “gedelegeerde verordening”: de gedelegeerde verordening (EU) nr. 231/2013 van de Commissie van 19 december 2012 tot aanvulling van Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van vrijstellingen, algemene voorwaarden voor de bedrijfsuitoefening, bewaarders, hefboomfinanciering, transparantie en toezicht;
- “MMF-verordening”: Verordening (EU) 2017/1131 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 inzake geldmarktfondsen;

- “ICB”: de Belgische openbare instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG, zoals bedoeld in artikel 10 van de ICBE-wet, en de openbare AICB’s met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die hebben geopteerd voor de categorie van toegelaten beleggingen als bedoeld in artikel 183, eerste lid, 1° van de AICB-wet, zoals bedoeld in artikel 3 van het AICB-besluit;
- “bevek”: hetzij de Belgische openbare beleggingsvennootschap met een veranderlijk aantal rechten van deelneming zoals bedoeld in artikel 6, 2° van de ICBE-wet, hetzij de Belgische openbare beleggingsvennootschap met een veranderlijk aantal rechten van deelneming zoals bedoeld in artikel 181, 1° van de AICB-wet, die geopteerd heeft voor de categorie van toegelaten beleggingen als bedoeld in artikel 183, eerste lid, 1° van de AICB-wet;
- “fonds” of “beleggingsfonds”: hetzij het Belgisch openbaar gemeenschappelijk beleggingsfonds met een veranderlijk aantal rechten van deelneming zoals bedoeld in artikel 6, 1° van de ICBE-wet, hetzij het Belgisch openbaar gemeenschappelijk beleggingsfonds met een veranderlijk aantal rechten van deelneming zoals bedoeld in artikel 181, 1° van de AICB-wet, dat geopteerd heeft voor de categorie van toegelaten beleggingen als bedoeld in artikel 183, eerste lid, 1° van de AICB-wet;
- “circulaire over de periodieke staten”: de verklarende circulaire FSMA_2017_16 van 22 augustus 2017 over het reglement van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten van 16 mei 2017 over de statistische informatie die bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming dienen over te leggen;
- “circulaire over de zelfbeheerde ICB”: de circulaire ICB 2/2006 van 27 maart 2006 “Aanbevelingen van de CBFA over de organisatie van de “zelfbeheerde” instellingen voor collectieve belegging”;
- "circulaire over de interne controle bij zelfbeheerde beveks": de circulaire FSMA_2019_23 van 5 augustus 2019 over het verslag van de effectieve leiding over de interne controle bij de zelfbeheerde beveks;
- "circulaire over de verklaringen van de effectieve leiding": de circulaire FSMA_2019_24 van 5 augustus 2019 over de verklaring van de effectieve leiding over de periodieke verslagen en statistische staten bij de ICB's;
- "aanbeveling over de periodieke vragenlijst voor ICB's met een beheervenootschap": de aanbeveling FSMA_2019_25 van 5 augustus 2019 over de periodieke vragenlijst voor openbare instellingen voor collectieve belegging met een aangestelde beheervenootschap;
- “richtsnoeren betreffende liquiditeitsstresstests”: de richtsnoeren ESMA34-39-897 van 16 juli 2020 betreffende liquiditeitsstresstests in instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe’s) en alternatieve beleggingsinstellingen (abi’s);
- “erkend commissaris/revisor”: de natuurlijke persoon (erkend revisor) of de (door een natuurlijke persoon vertegenwoordigde) erkende revisorenvennootschap die de opdracht van commissaris uitoefent zoals bedoeld in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en in de artikelen

14 en 101, § 1 van de ICBE-wet, en artikelen 189 en 351 van de AICB-wet, en die erkend is door de FSMA krachtens artikel 103 van de ICBE-wet en artikel 353 van de AICB-wet;

- "bijzonder mechanisme": een procedé dat aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldoet:
 - 1° het heeft als doel of gevolg fiscale fraude door derden mogelijk te maken of te bevorderen;
 - 2° het initiatief ertoe wordt door de beleggingsvennootschap zelf genomen of de beleggingsvennootschap neemt er duidelijk actief aan deel, of het is het gevolg van een grove nalatigheid van de beleggingsvennootschap;
 - 3° het bestaat uit een reeks gedragingen of onthoudingen;
 - 4° het heeft een bijzonder karakter, wat betekent dat de beleggingsvennootschap weet of zou moeten weten dat het mechanisme afwijkt van de normen en de normale praktijken inzake financiële verrichtingen³;
- "NIW": de netto-inventariswaarde als bedoeld in artikel 3, 5° van de ICBE-wet en artikel 3, 8° van de AICB-wet, en van de artikelen 193 e.v. van het ICBE-besluit en de artikelen 142 e.v. van het AICB-besluit;
- "IBR": het Instituut van de Bedrijfsrevisoren;
- "IREFI": het Instituut van de Revisoren Erkend voor de Financiële Instellingen;
- "HREB": de Hoge Raad voor de Economische Beroepen;
- "FSMA": de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten.

³ Artikel 46, derde lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, en artikel 41/1, tweede lid, van de ICBE-wet.

B. Wettelijke grondslagen

In overeenstemming met artikel 101, §§ 1 en 2, van de ICBE-wet en artikel 351, § 1 van de AICB-wet dient elke ICB een commissaris aan te stellen, die wordt gekozen onder de door de FSMA erkende revisoren of revisorenvennootschappen.

De opdracht van de erkend commissaris van een ICB bestaat, enerzijds, uit een privaatrechtelijke opdracht overeenkomstig artikel 3:73 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en de artikelen 14, § 2, tweede lid, 4°, en 101, § 1 van de ICBE-wet⁴, en, anderzijds, uit een publiekrechtelijke opdracht overeenkomstig artikel 106, § 1 van de ICBE-wet⁵.

1. Privaatrechtelijke opdracht

De erkend commissarissen van de beveks controleren, met toepassing van de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen, de financiële toestand, de jaarrekening en de regelmatigheid (ten aanzien van de geldende wettelijke bepalingen en de statuten) van de in de jaarrekening weergegeven verrichtingen. Naar aanleiding van deze controle stellen zij een omstandig schriftelijk verslag op, waarin zij onder meer vermelden of de jaarrekening naar hun oordeel een getrouw beeld geeft van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de ICB, overeenkomstig het toepasselijk boekhoudkundig referentiestelsel.

Dit verslag moet ter beschikking worden gesteld van de aandeelhouders of van de deelnemers en moet tegelijk met de jaarrekening worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Overeenkomstig artikel 14, § 2, tweede lid, 4° van de ICBE-wet⁶ moet een gemeenschappelijk beleggingsfonds, net zoals een bevek, een bedrijfsrevisor aanstellen die, overeenkomstig artikel 101 van de ICBE-wet⁷, de opdracht van commissaris uitoefent zoals bedoeld in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen. De privaatrechtelijke opdracht geldt dus niet enkel voor de erkend commissaris van een bevek, maar, mutatis mutandis, ook voor de erkend commissaris van een gemeenschappelijk beleggingsfonds.

2. Publiekrechtelijke opdracht

Met toepassing van artikel 106, § 1 van de ICBE-wet⁸ verlenen de erkend commissarissen hun medewerking aan het toezicht door de FSMA. Zij doen dit op hun eigen en uitsluitende verantwoordelijkheid, overeenkomstig de bepalingen van artikel 106, § 1 van de ICBE-wet⁹, volgens de regels van het vak en de richtlijnen van de FSMA.

⁴ Artikelen 189, § 2, tweede lid, 4°, en 351, § 1, van de AICB-wet.

⁵ Artikel 357, § 1, van de AICB-wet.

⁶ Artikel 189, § 2, tweede lid, 4°, van de AICB-wet.

⁷ Artikel 189, § 2, tweede lid, 4°, van de AICB-wet.

⁸ Artikel 357, § 1, van de AICB-wet.

⁹ Artikel 351 van de AICB-wet.

In deze circulaire worden de bovenvermelde richtlijnen van de FSMA gedefinieerd.

Wat de regels van het vak betreft, verwacht de FSMA dat de erkend commissarissen hun opdrachten uitvoeren overeenkomstig de toepasselijke normen, waarbij rekening moet gehouden worden met de specifieke aard van de activiteiten, de risico's en de organisatie van de ICB, alsook met de opdracht waarmee de erkend commissarissen zijn belast om hun medewerking te verlenen aan het toezicht van de FSMA.

C. Verslag over de periodieke verslagen en de periodieke staten

1. Toepasselijke wettelijke bepalingen

Artikel 106, § 1, eerste lid, 2° van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 3° van de AICB-wet.

2. Periodieke verslagen en periodieke staten

Onder “periodieke verslagen” worden de halfjaarlijkse verslagen en de jaarverslagen verstaan in de zin van artikel 88 van de ICBE-wet¹⁰.

Inzake de controle van het jaarverslag per einde boekjaar heeft de erkend commissaris zowel een privaatrechtelijke als publiekrechtelijke opdracht. Inzake het nazicht van het halfjaarlijks verslag per einde halfjaar heeft de erkend commissaris enkel een publiekrechtelijke opdracht.

Onder “periodieke staten” worden de periodieke financiële staten verstaan in de zin van artikel 97 van de ICBE-wet¹¹.

De rapporteringsverplichtingen en de bijbehorende richtlijnen zijn beschikbaar op de website van de FSMA: www.fsma.be. Het is mogelijk dat deze verplichtingen en richtlijnen worden aangepast. De erkend commissaris let erop dat de instellingen voor collectieve belegging de juiste versie gebruiken.

Inzake de controle van de periodieke staten heeft de erkend commissaris enkel een publiekrechtelijke opdracht.

3. Doel van de bevestiging

3.1. Algemeen

Het nazicht heeft tot doel aan de FSMA verslag uit te brengen over:

- (i). de periodieke verslagen die haar aan het einde van het eerste halfjaar en aan het einde van het boekjaar worden bezorgd door de ICB;
- (ii). de periodieke staten:
 - o per einde kalenderjaar voor ICB's die hun boekjaar afsluiten op 31 december van het kalenderjaar; ofwel

¹⁰ Artikel 252 van de AICB-wet.

¹¹ Artikel 339 van de AICB-wet.

- per einde van het trimester dat samenvalt met de afsluiting van het boekjaar voor ICB's waarvan het boekjaar afsluit op de laatste kalenderdag van een trimester dat niet eindigt op 31 december van het kalenderjaar; ofwel
 - per einde van het trimester dat de afsluiting van het boekjaar voorafgaat voor ICB's waarvan het boekjaar niet afsluit op een ogenblik dat samenvalt met de laatste kalenderdag van een trimester;
- (iii). de bedragen van het nettoactief en van de inschrijvingen in de periodieke staten die haar worden verstrekt per einde kalenderjaar voor de ICB's die hun boekjaar niet afsluiten op 31 december.

Indien hierna in deze circulaire wordt verwezen naar periodieke staten, worden de in de vorige paragraaf onder (ii) beschreven periodieke staten bedoeld, tenzij expliciet anders vermeld.

3.2. Halfjaarlijkse verslagen

Voor de halfjaarlijkse verslagen delen de erkend commissarissen de resultaten van hun beperkt nazicht mee aan de FSMA:

- zij bevestigen geen kennis te hebben van feiten waaruit zou blijken dat de halfjaarlijkse verslagen niet in alle materieel belangrijke opzichten volgens de toepasselijke richtlijnen werden opgesteld (*negatieve verklaring*);
- wat de boekhoudkundige gegevens betreft, bevestigen zij dat de halfjaarlijkse verslagen in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen (*positieve verklaring*), inzake:
 - volledigheid, d.i. alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de halfjaarlijkse verslagen worden opgesteld, en
 - juistheid, d.i. correct de gegevens weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de halfjaarlijkse verslagen worden opgesteld.
- zij bevestigen geen kennis te hebben van feiten waaruit zou blijken dat de halfjaarlijkse verslagen niet zijn opgesteld met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening (*negatieve verklaring*).

3.3. Jaarverslagen en periodieke staten

Voor de jaarverslagen en de periodieke staten delen de erkend commissarissen de resultaten van hun controle mee aan de FSMA volgens een positieve verklaring:

- zij bevestigen dat de jaarverslagen per einde boekjaar en de periodieke staten in alle materieel belangrijke opzichten werden opgesteld volgens de toepasselijke richtlijnen;

- zij bevestigen, wat de boekhoudkundige gegevens betreft, dat de jaarverslagen en periodieke staten in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake:
 - volledigheid, d.i. alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de jaarverslagen en statistieken worden opgesteld, en
 - juistheid, d.i. correct de gegevens weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de jaarverslagen en statistieken worden opgesteld.
- zij bevestigen dat de jaarverslagen en periodieke staten zijn opgesteld met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening.

3.4. Bedragen van het nettoactief en van de inschrijvingen per 31 december

Voor de bedragen van het nettoactief en van de inschrijvingen in de periodieke staten die aan de FSMA worden verstrekt per einde kalenderjaar voor de ICB's die hun boekjaar niet afsluiten op 31 december, delen de erkend commissarissen de resultaten van hun nazicht mee aan de FSMA: zij bevestigen dat zij geen kennis hebben van feiten waaruit zou blijken dat voormelde gegevens niet in alle materieel belangrijke opzichten werden opgesteld in overeenstemming met de geldende richtlijnen van de FSMA.

4. Toelichting bij de bevestiging

4.1. Algemeen

Wat de bevestiging door de erkend commissaris betreft, is er een onderscheid tussen boekhoudkundige gegevens en extraboekhoudkundige gegevens in de rapportering. Wat de boekhoudkundige gegevens betreft, dient de erkend commissaris te bevestigen dat de periodieke verslagen en periodieke staten in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake volledigheid en juistheid. De wet licht deze begrippen toe.

Wat de halfjaarlijkse verslagen betreft die aan de FSMA worden bezorgd, brengen de erkend commissarissen verslag uit bij de FSMA over de resultaten van hun beperkt nazicht. Een beperkt nazicht is een onderzoeksprocedure die tot doel heeft om verslag uit te brengen van de werkzaamheden wanneer geen volkomen controle vereist is.

Wat de jaarverslagen en de periodieke staten betreft die aan de FSMA worden bezorgd, brengen de erkend commissarissen verslag uit bij de FSMA over de resultaten van een volkomen controle (in overeenstemming met de procedures uit te voeren door de erkende commissaris zoals beschreven onder punt 4.3) van de jaarverslagen en de periodieke staten die de ICB's aan de FSMA dienen over te maken volgens haar regels.

Wat de regels van het vak betreft, dient de erkend commissaris rekening te houden met alle toepasselijke normen.

Om zijn opdracht te kunnen vervullen, vraagt de erkend commissaris van de effectieve leiding de verklaring bedoeld in de artikelen 88, § 2, tweede en derde lid, en 97, tweede en derde lid, van de ICBE-wet¹².

4.2. Periodieke verslagen

Voor de aspecten die specifiek zijn voor ICB's, is het nuttig om verder te verduidelijken wat de opdracht van de erkend commissaris inzake het beperkt nazicht en de controle van de periodieke verslagen precies inhoudt.

In het algemeen dient hij na te gaan of de bepalingen van het boekhoudbesluit voor de opstelling van de periodieke verslagen worden gerespecteerd. De diepgang van de werkzaamheden en bijgevolg de mate van zekerheid die de erkend commissaris tot uitdrukking kan brengen ten aanzien van de periodieke verslagen, zijn verschillend per einde halfjaar en per einde boekjaar, daar per einde halfjaar enkel een beperkt nazicht wordt uitgevoerd.

De erkend commissaris gaat in het bijzonder onder meer het volgende na:

- het rekeningenstelsel en de regels die voor de boekhouding gelden. Hij confronteert dat rekeningenstelsel met het wettelijke schema van de periodieke verslagen, en gaat na of de boekhoudkundige staten rechtstreeks volgen uit de boekhouding, en of de staten voor de opstelling van de jaarrekening coherent zijn met de overeenstemmende gegevens opgenomen in de periodieke staten op dezelfde datum. Daartoe zullen eventuele reconciliaties moeten plaatsvinden tussen de periodieke staten en de boekhouding van de ICB;
- of het nettoactief van de ICB per aandeel of per recht van deelneming zoals opgenomen in het periodiek verslag overeenstemt met de gepubliceerde netto-inventariswaarde van dezelfde datum;
- of de bepalingen van het boekhoudbesluit, inzonderheid deze betreffende de bepaling van de reële waarde en de boekhoudkundige behandeling van derivaten en financiële technieken worden gerespecteerd;
- of de toelichting alle relevante informatie bevat, zoals de waarderings- en boekingsmethodes. Hij toetst de toegepaste waarderings- en boekingsregels aan de bepalingen van het boekhoudbesluit en gaat de consistentie van die regels na in de loop van het boekjaar en over de boekjaren heen;
- bij ICB's met aandelenklassen of klassen van rechten van deelneming of de specifieke subrubrieken met betrekking tot deze klassen overeenkomstig artikel 24, § 6 van het boekhoudbesluit in de balans en resultatenrekening tot uiting komen;
- of de recurrente vergoedingen die aan de ICB worden aangerekend, waaronder de prestatievergoedingen, overeenstemmen met de kostentarieven vermeld in het prospectus van de ICB. Daarnaast dient de erkend commissaris de proratering van deze kosten en de berekening van de lopende kosten na te gaan;

¹² Artikelen 252, § 2, tweede en derde lid, en 339, tweede en derde lid, van de AICB-wet.

- of de beleggingsportefeuille zoals bedoeld in hoofdstuk II, deel 1, afdeling 2, punt 2.5.1. en deel 2, 2., punt 7.1. ("samenstelling van de activa") van de bijlage bij het boekhoudbesluit overeenstemt met de waarde van de diverse vermogensbestanddelen in de balans;
- de beleggingslimieten vervat in het ICBE-besluit, het AICB-besluit of de MMF-verordening en de eerbiediging van het beleggingsbeleid bepaald in het prospectus van de ICB op verslagdatum. Deze punctuele controle doet geen afbreuk aan de beoordeling door de erkend commissaris van de interne controle met betrekking tot de naleving van de beleggingslimieten toegepast door of namens de ICB, zoals aangehaald in deel D hieronder;
- de informatie met betrekking tot het aantal uitstaande aandelen of rechten van deelneming. De erkend commissaris controleert het aantal aandelen of rechten van deelneming op coherentie met de uitstaande aandelen of rechten van deelneming in desgevallend de periodieke staten, de gegevens bij de financiële dienst en de bewaarder.

Wat de jaarverslagen betreft, heeft de controle van de erkend commissaris in het bijzonder betrekking op o.a. de resultaatverwerking, en dit met het oog op de bepalingen vervat in artikel 27 van het boekhoudbesluit.

In functie van economische ontwikkelingen kan de FSMA aandachtspunten meedelen. Dit zal vooraf besproken worden tijdens de periodieke contacten die de FSMA met het IREFI onderhoudt.

4.3. Periodieke staten

Het is nuttig om verder te verduidelijken wat de opdracht van de erkend commissaris inzake de controle van de periodieke staten precies inhoudt, wat de aspecten betreft die specifiek zijn voor ICB's. De in dit deel van de circulaire gehanteerde terminologie dient te worden gelezen in samenhang met de bepalingen die van toepassing zijn op de periodieke staten, met name de definities van de (velden uit de) reeks van tabellen die samen de statistische staten van de ICB vormen.

In het algemeen dient hij na te gaan of de bepalingen van het reglement over de periodieke staten, zoals toegelicht door bijkomende richtlijnen van de FSMA, in het bijzonder de richtlijnen meegedeeld in de circulaire over de periodieke staten, worden gerespecteerd.

Overeenkomstig artikel 24 van het reglement over de periodieke staten verifieert de erkend commissaris onder meer of:

- de overgelegde cijfers, die betrekking hebben op de boekhoudkundige gegevens (in het bijzonder de bedragen van het nettoactief en van de inschrijvingen), zonder toevoeging of weglating overeenstemmen met deze die voorkomen in de boekhouding van de ICB of van het compartiment;
- deze boekhouding wordt gehouden overeenkomstig de bepalingen van het boekhoudbesluit;
- de niet-boekhoudkundige gegevens van de ICB of het compartiment die in de periodieke staten voorkomen (waaronder bepaalde gegevens opgenomen in onder meer de tabel CIS_SUP_1 en de AIF files), overeenstemmen met de informatie die wordt voortgebracht door de relevante systemen of procedures die worden gebruikt door de ICB of haar beheervennootschap, en deze

gegevens bovendien geen onmiskenbare inconsistenties vertonen (noch onderling, noch met andere gegevens waarover de erkend commissaris beschikt in het kader van zijn mandaat);

- de referentiemunt gebruikt in de periodieke staten in overeenstemming is met de bepalingen van het reglement over de periodieke staten;
- de datum waarop de periodieke staten worden afgesloten, in overeenstemming is met de voorschriften van het reglement over de periodieke staten;
- de ICB de in artikel 17 van het reglement over de periodieke staten vermelde validatietests heeft uitgevoerd en of het resultaat van deze tests positief is;
- de in artikel 5 van het reglement over de periodieke staten bedoelde overeenstemming adequaat werd uitgevoerd (met name het in overeenstemming brengen van de boekhoudkundige gegevens met de gecumuleerde stroomgegevens van de tabel CIS_SUP_2).

De erkend commissaris controleert of de gegevens in overeenstemming zijn met de informatie opgenomen in de statuten of het beheerreglement, het prospectus en de essentiële beleggersinformatie van de ICB. In het bijzonder wat de identificatiegegevens betreft, zoals namen en codes (van bijvoorbeeld de ICB, het compartiment, aandelenklassen of klassen van rechten van deelneming, de beheervennootschap, de eventuele feeder of de eventuele master), de referentie- of de basismunteenheid, de gegevens die betrekking hebben op het gevolgde beleggingsbeleid en de gegevens over het liquiditeitsprofiel van de passiva, controleert de erkend commissaris de overeenstemming met deze documenten.

De erkend commissaris controleert of de volgende gegevens in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen van de ICB:

- het totale nettoactief (NAV) en de activa onder beheer (AUM);
- de gegevens over de blootstellingen, zoals op bepaalde activacategorieën, markten, instrumenten, geografische regio's, munteenheden en tegenpartijen;
- de gegevens over de ontleningen, met inbegrip van de in financiële instrumenten ingebedde ontleningen, en de financieringsliquiditeit (waaronder kredietlijnen);
- het aantal openstaande posities;
- de gegevens over bruto- en nettorendementen en veranderingen in het nettoactief;
- de gegevens over inschrijvingen en terugbetalingen;
- de gegevens over de waarde van de zekerheden en andere kredietsteun die de ICB of het compartiment heeft ontvangen of heeft gedeponneerd;
- de gegevens over de effectenleningen;
- de gegevens uit de tabel CIS_SUP_2.

De erkend commissaris controleert of de gegevens die hierboven niet vermeld worden, op redelijke wijze overeenstemmen met de boekhouding en de inventarissen van de ICB, en of deze gegevens in overeenstemming zijn met de gegevens voortgebracht door de relevante systemen en procedures van de ICB, zoals deze die betrekking hebben op het portefeuille- en risicobeheer.

De erkend commissaris controleert de gegevens die verband houden met de inschatting van belangrijke risico's (zoals het liquiditeitsrisico en het gebruik van hefboomfinanciering), op onmiskenbare inconsistenties met de boekhoudkundige gegevens en inventarissen waarover hij beschikt in het kader van zijn audit.

De erkend commissaris ziet er inzonderheid op toe dat de liquiditeit van de beleggingen, op basis van zijn opgedane kennis over deze portefeuille en rekening houdend met de regelgeving, niet materieel of systematisch verkeerd wordt ingeschat in de periodieke staten. Indien de erkend commissaris bij bepaalde instrumenten een liquiditeitsrisico¹³ identificeert dat, naar zijn oordeel, significant is, ziet hij erop toe dat dit correct wordt gereflecteerd in de periodieke staten. De erkend commissaris valideert eveneens of er zich materiële bewegingen hebben voorgedaan op het niveau van de houders van rechten van deelneming van de ICB gedurende de boekhoudkundige periode die het voorwerp uitmaakt van het nazicht. Bovendien wordt verwacht dat de erkend commissaris verslag uitbrengt bij de FSMA indien hij materiële liquiditeitsproblemen vaststelt (zie hoofdstuk F hieronder).

Inzake de methodologieën en modellen¹⁴ van de ICB voor de berekening van bepaalde gegevens kijkt de erkend commissaris – op basis van de boekhoudkundige gegevens en inventarissen waarover hij reeds beschikt in het kader van zijn audit - na of alle ontleningen, alle posities in de beleggingsportefeuille, met inbegrip van de liquide middelen en de derivatentransacties, evenals de effectenfinancieringstransacties en de herbeleggingen van het collateral, juist en volledig in rekening worden gebracht voor de berekening van de maatstaven van de hefboomfinanciering (leverage ratio's) en het totale risico (global exposure). De erkend commissaris valideert noch de interne modellen, noch de bijkomende assumpties die door de ICB gemaakt worden.

De erkend commissaris controleert of het geheel van de gegevens op redelijke wijze intern consistent is. Meer specifiek:

- kijkt de erkend commissaris na of er een redelijke overeenstemming is tussen de hefboomfinanciering (leverage ratio's), het totale risico (global exposure), de individuele blootstellingen (in het bijzonder de blootstelling op derivaten), het totale nettoactief (NAV) en de activa onder beheer (AUM);
- kijkt de erkend commissaris na of er een redelijke overeenstemming is tussen zowel de gegevens binnen elke tabel van de periodieke staten, als de tabellen van de periodieke staten. Hij heeft in het bijzonder oog voor het totale nettoactief (NAV) en de activa onder beheer (AUM), de

¹³ Zoals gedefinieerd in artikel 2, 12° van het ICBE-besluit en de richtsnoeren betreffende liquiditeitsstresstests.

¹⁴ De ICB maakt gebruik van modellen voor de berekening van bepaalde risicomatstaven, die, middels de periodieke staten, aan de FSMA worden gerapporteerd. De ICB kan ook gebruikmaken van modellen om de liquiditeit van de activa in te schatten.

inschrijvingen en de terugbetalingen en de beleggingen in of blootstelling op de verschillende activa (categorieën);

In functie van economische ontwikkelingen kan de FSMA de lijst van voormelde aandachtspunten actualiseren.

4.4. Bijkomende informatie

Voorafgaande informatieverstrekking

Vóór de aanvang van de relevante werkzaamheden deelt de erkend commissaris aan de FSMA informatie over de volgende punten mee:

- 1) de namen en de kwalificatie/ervaring van de medewerkers die de opdracht in België hebben uitgevoerd;
- 2) de naam en de contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit binnen de vennootschap waartoe de erkend commissaris behoort (toepassing van ISQC 1 of ander vergelijkbaar referentiekader);
- 3) de gehanteerde materialiteitsdrempels.

Deze informatie dient te worden geactualiseerd als er zich een belangrijke wijziging voordoet in de samenstelling van het auditteam of bij wijziging van de naam of contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit binnen de vennootschap.

Na de controle van de periodieke verslagen en periodieke staten:

In aanvulling op de hierboven vermelde verklaringen en bevestigingen, dient ook de volgende bijkomende informatie te worden meegedeeld aan de FSMA:

- de gedetailleerde bevindingen en aanbevelingen van de erkend commissaris aan de effectieve leiding. Zo nodig, bevat het verslag een kopie van de mededelingen die de erkend commissaris heeft gericht aan de leiders van de onderneming waar hij in functie is¹⁵;
- alle andere belangrijke vaststellingen die werden gedaan tijdens de uitoefening van de revisorale werkzaamheden, voor zover die niet zijn vermeld in de aanbevelingen van de erkend commissaris aan de effectieve leiding (zie hiervoor).

Tevens wordt de volgende informatie in de verslagen van de erkend commissaris vermeld:

- of de verklaring van de effectieve leiding van de ICB zoals bedoeld in de artikelen 88, § 2, tweede en derde lid, en 97, tweede en derde lid, van de ICBE-wet¹⁶, met betrekking tot die elementen die

¹⁵ Artikelen 252, § 2, tweede en derde lid, en 339, tweede en derde lid, van de AICB-wet.

¹⁶ Artikel 106, §1, derde lid, in fine van de ICBE-wet, artikel 357, § 1, derde lid, in fine van de AICB-wet: "Zij [*de erkend commissarissen*] bezorgen de FSMA een kopie van de mededelingen die zij aan deze leiders richten en die betrekking hebben op zaken die van belang kunnen zijn voor het toezicht dat zij uitoefent."

worden behandeld in de verklaring van de erkend commissaris, strookt met zijn eigen bevindingen;

Wat de verslagen betreft over de resultaten van het beperkt nazicht of de controle van de periodieke verslagen:

- of de ICB de beleggingslimieten die op haar van toepassing zijn, naleeft op de verslagdatum;
- of de recurrente vergoedingen die aan de ICB worden aangerekend, waaronder de prestatievergoedingen, overeenstemmen met de kostentarieven vermeld in het prospectus;

Wat het verslag betreft over de resultaten van de controle van het jaarverslag:

- of de resultaatverwerking die aan de algemene vergadering wordt voorgelegd, in overeenstemming is met artikel 27 van het boekhoudbesluit, het beheerreglement of de statuten en het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen.

De bijkomende informatie dient duidelijk te worden afgescheiden van het besluit van de erkend commissaris en wijzigt zijn besluit niet.

D. Verslag over de interne controle

D.1. Zelfbeheerde ICB

1. Toepasselijke wettelijke bepalingen

a. Opdracht van de commissarissen

Artikel 106, § 1, eerste lid, 1° van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 1° van de AICB-wet.

b. Interne organisatie

Artikel 41 van de ICBE-wet, artikel 26, 27, § 1 en 2, eerste en tweede lid, 28, 29, § 1, eerste lid, 6°, 40 tot 43, 44, tweede en derde lid, 47, § 1, 208, § 2 tot 7 van de AICB-wet en artikel 18, § 3 en 4, 22, 25, 31, 33, 35, 39 tot 48 en 57 tot 66 van de gedelegeerde verordening, alsook de ter uitvoering ervan genomen bepalingen.

2. Opdracht van de effectieve leiding

De personen die belast zijn met de effectieve leiding van een zelfbeheerde beleggingsvennootschap dienen, onder toezicht van de raad van bestuur, de nodige maatregelen te nemen voor de naleving van de bepalingen van artikel 41, § 1 tot 8 van de ICBE-wet¹⁷. Zij lichten, minstens jaarlijks, de raad van bestuur, de FSMA en de erkend commissaris in over de naleving van deze bepalingen alsook over de passende maatregelen die ze genomen hebben. Ze verzorgen de informatieverstrekking aan de FSMA en de erkend commissaris volgens de regels die de FSMA bepaalt.

Iedere zelfbeheerde beleggingsvennootschap dient te beschikken over een beleidsstructuur, een administratieve en boekhoudkundige organisatie, controle- en beveiligingsmaatregelen met betrekking tot de elektronische informatieverwerking, en een interne controle, afgestemd op haar werkzaamheden of voorgenomen werkzaamheden. Wat haar administratieve en boekhoudkundige organisatie betreft, moet iedere zelfbeheerde beleggingsvennootschap een systeem van interne controle organiseren dat een redelijke mate van zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van het financiële verslaggevingsproces, zodat met name de jaarrekening en de halfjaarlijkse rekening, alsook het jaarverslag en halfjaarlijks verslag, in overeenstemming zijn met de geldende boekhoudreglementering.

¹⁷ Artikel 26, 27, § 1 en 2, eerste en tweede lid, 28, 29, § 1, eerste lid, 6°, 40 tot 43, 44, tweede en derde lid, 47, § 1, 208, § 2 tot 7, van de AICB-wet en artikel 18, § 3 en 4, 22, 25, 31, 33, 35, 39 tot 48 en 57 tot 66 van de gedelegeerde verordening, alsook de ter uitvoering ervan genomen bepalingen.

3. Het begrip ‘interne controle’

In de circulaire over interne controle bij zelfbeheerde beveks, wordt ‘interne controle’ gedefinieerd als het geheel van maatregelen dat, onder de verantwoordelijkheid van de leiding (de effectieve leiding en de raad van bestuur) van de ICB, met redelijke zekerheid, moet toelaten dat:

- de bedrijfsvoering geordend en voorzichtig gebeurt met afgelijnde doelstellingen;
- de ingezette middelen economisch en efficiënt worden gebruikt;
- de risico’s gekend zijn en afdoende worden beheerst ter bescherming van het vermogen;
- de financiële- en beheersinformatie integer en betrouwbaar is;
- de wetten en reglementen alsmede de algemene beleidslijnen, plannen en interne voorschriften worden nageleefd.

De circulaire over de zelfbeheerde ICB verwijst naar deze omschrijving van het begrip ‘interne controle’.

De opdracht van de erkend commissaris betreft de beoordeling van het geheel van de interne controlemaatregelen om een redelijke zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en het geheel van de interne controlemaatregelen gericht op de beheersing van de operationele activiteiten. Voor de uitoefening van deze laatste opdracht kan de erkend commissaris zich onder meer baseren op de vragenlijst vervat in bijlage C bij de circulaire over de interne controle bij zelfbeheerde beveks en de documentatie waarop het voornoemde verslag is gebaseerd, alsmede op de implementatie van de interne controlemaatregelen van de effectieve leiding.

De opdracht van de erkend commissaris omvat de compliancefunctie als onderdeel van een passende organisatie, maar niet het nagaan of de ICB het geheel van de wetgevingen naleeft.

De opdrachten van de erkend commissaris op het vlak van interne controle worden hierna verder toegelicht.

4. Beoordeling van de interne controlemaatregelen door de erkend commissaris

4.1. Bronnen voor de beoordeling

4.1.1. Interne controlemaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving

In het kader van zijn privaatrechtelijke opdracht dient de erkend commissaris voldoende kennis te verkrijgen van de ICB en haar omgeving, met inbegrip van de interne controlemaatregelen, om de aard en omvang van het risico van een afwijking van materieel belang in de periodieke verslagen en de periodieke staten te kunnen onderkennen en in te schatten, en om zijn controlewerkzaamheden

te kunnen opzetten en uitvoeren¹⁸. Deze kennis gebruikt de erkend commissaris in het kader van zijn publiekrechtelijke opdracht tot beoordeling van de interne controlemaatregelen van de ICB, in het bijzonder wat de interne controlemaatregelen betreft om de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving te verhogen.

Ook in het kader van de verslaggeving over de periodieke verslagen en de periodieke staten (zie hoofdstuk C hierboven) dient de erkend commissaris voldoende kennis te verwerven van de interne controlemaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving.

De voor de FSMA relevante elementen van de privaatrechtelijke opdracht worden opgenomen in de periodieke verslaggeving.

4.1.2. Interne controlemaatregelen gericht op de beheersing van de operationele activiteiten

Om door de FSMA als erkend commissaris te kunnen worden erkend, moet de bedrijfsrevisor aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet hij met name een grondige kennis hebben verworven van de geldende openbare controleregeling voor financiële ondernemingen, kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring, en bewijzen dat passende procedures zijn ingevoerd voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling die geldt voor financiële ondernemingen, alsook van de toepassing ervan¹⁹. Dit houdt in dat de erkend commissaris onder meer kennis heeft van wat moet worden verstaan onder een passende interne controle en kennis heeft van andere relevante bepalingen. Deze kennis gebruikt de erkend commissaris in het kader van zijn publiekrechtelijke opdracht tot beoordeling van de interne controlemaatregelen van de ICB.

4.1.3. Verslagen van de personen belast met de effectieve leiding

Het verslag van de personen belast met de effectieve leiding behandelt alle aspecten van de interne controle. Het moet de raad van bestuur toelaten te controleren dat is voldaan aan de vereisten vermeld onder punt '2. Opdracht van de effectieve leiding' en dat de passende maatregelen werden genomen. In dit verslag dienen inzonderheid de interne controlemaatregelen waarvan sprake in artikel 41, § 1 tot 8 van de ICBE-wet²⁰ te worden beoordeeld.

In haar circulaire over de interne controle bij zelfbeheerde beveks, heeft de FSMA vastgelegd op welke wijze de effectieve leiding van zelfbeheerde beveks zowel bij haar als bij de erkend commissaris verslag dient uit te brengen.

¹⁸ Met name ISA 315 (Herzien), Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren en inschatten door inzicht te verwerven in de entiteit en haar omgeving.

¹⁹ Reglement van 14 mei 2013 van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen voor de uitoefening van een revisoraal mandaat bij instellingen voor collectieve belegging, beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging, gereguleerde vastgoedvennootschappen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

²⁰ Artikel 26, 27, § 1 en 2, eerste en tweede lid, 28, 29, § 1, eerste lid, 6°, 40 tot 43, 44, tweede en derde lid, 47, § 1, 208, § 2 tot 7 van de ICBE-wet en artikel 18, § 3 en 4, 22, 25, 31, 33, 35, 39 tot 48 en 57 tot 66 van de gedelegeerde verordening, alsook de ter uitvoering ervan genomen bepalingen.

4.2. Beoordeling van het geheel van de interne controle

4.2.1. Procedure

Zoals de wet het stelt, beoordelen de erkend commissarissen de interne controlemaatregelen die de ICB's hebben genomen, en delen zij hun bevindingen mee aan de FSMA. De belangrijkste elementen in deze beoordeling zijn het overeenkomstig artikel 41, § 9, vierde lid van de ICBE-wet²¹ opgemaakte verslag van de personen die belast zijn met de effectieve leiding, alsook de kennis die de erkend commissaris verkrijgt en de documentatie die hij opstelt in het kader van zijn privaatrechtelijke opdracht, in het bijzonder over het interne controlesysteem en over het financiële verslaggevingsproces.

De FSMA verwacht dat de erkend commissaris onderzoekt of het voornoemde verslag weerspiegelt hoe de personen die belast zijn met de effectieve leiding te werk zijn gegaan bij het opstellen van hun verslag, alsook of het verslag wordt ondersteund met voldoende documentatie.

Daartoe voert de erkend commissaris ten minste de volgende procedures uit²²:

- het verkrijgen van voldoende kennis van de ICB en haar omgeving;
- het onderzoek van het interne controlesysteem zoals bedoeld in de ISA-normen (International standards on auditing), in het bijzonder in de ISA-norm 265;
- de actualisering van de kennis van de openbare controleregeling;
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van de effectieve leiding;
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van de raad van bestuur;
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op artikel 41, § 1 tot 8 van de ICBE-wet²³ en die aan de effectieve leiding werden overgemaakt;
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op artikel 41, § 1 tot 8 van de ICBE-wet²⁴ en die aan de raad van bestuur werden overgemaakt;

²¹ Artikel 208, § 8, derde lid, van de ICBE-wet.

²² In deze passage komen een aantal termen vaak terug. Zo wordt met 'effectieve leiding' de personen bedoeld die belast zijn met de effectieve leiding, en met 'verslag van de effectieve leiding' het verslag waarvan sprake is in artikel 41, § 9, vierde lid, van de ICBE-wet en artikel 208, § 8, derde lid, van de AICB-wet.

²³ Artikel 26, 27, § 1 en 2, eerste en tweede lid, 28, 29, § 1, eerste lid, 6°, 40 tot 43, 44, tweede en derde lid, 47, § 1, 208, § 2 tot 7 van de AICB-wet en artikel 18, § 3 en 4, 22, 25, 31, 33, 35, 39 tot 48 en 57 tot 66 van de gedelegeerde verordening, alsook de ter uitvoering ervan genomen bepalingen.

²⁴ Artikel 26, 27, § 1 en 2, eerste en tweede lid, 28, 29, § 1, eerste lid, 6°, 40 tot 43, 44, tweede en derde lid, 47, § 1, 208, § 2 tot 7 van de AICB-wet en artikel 18, § 3 en 4, 22, 25, 31, 33, 35, 39 tot 48 en 57 tot 66 van de gedelegeerde verordening, alsook de ter uitvoering ervan genomen bepalingen.

- het inwinnen van inlichtingen bij de effectieve leiding die betrekking hebben op artikel 41, § 1 tot 8 van de ICBE-wet²⁵ en het evalueren van die inlichtingen;
- het bijwonen van vergaderingen van de raad van bestuur waarop het jaarverslag wordt voorgesteld, alsook andere relevante vergaderingen;
- het inwinnen van inlichtingen bij de effectieve leiding over de manier waarop zij te werk is gegaan bij het opstellen van haar verslag, en het evalueren van die inlichtingen;
- het nazicht van de documentatie ter ondersteuning van het verslag van de effectieve leiding;
- het onderzoek van het verslag van de effectieve leiding in het licht van de kennis verworven in het kader van de privaatrechtelijke opdracht.

Zo nodig, vervolledigt de erkend commissaris deze lijst, zich daarbij baserend op zijn professionele beoordeling.

De erkend commissaris neemt in zijn verslag al zijn bevindingen op over de interne controlemaatregelen die de ICB heeft genomen. Dit betekent dat hij in zijn verslag alle bevindingen opneemt ten aanzien van het verslag van de personen die belast zijn met de effectieve leiding, met betrekking tot de volgende aspecten:

- de volledigheid en de reikwijdte van het verslag;
- de wijze waarop het verslag werd opgesteld en goedgekeurd;
- de methode die de ICB hanteert voor de beoordeling van de interne controle, met inbegrip van de manier waarop deze methode is onderbouwd en wordt toegepast;
- de opgemerkte verschillen tussen de vaststellingen van de erkend commissaris en het verslag;
- de tekortkomingen en leemtes in het interne controlesysteem die relevant zijn voor het toezicht en voor de financiële verslaggeving.

De erkend commissaris dient bijzondere aandacht te besteden aan het geheel van interne controlemaatregelen om de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving te verhogen.

De beoordeling door de erkend commissaris van de interne controle omvat onder meer de kritische beoordeling van het verslag van de personen die belast zijn met de effectieve leiding. De erkend commissaris onderzoekt of de procedures en maatregelen beschreven door de effectieve leiding daadwerkelijk bestaan en, in voorkomend geval, of hij heeft kunnen vaststellen dat de antwoorden van de effectieve leiding op de vragenlijst in bijlage C bij de circulaire over de interne controle bij zelfbeheerde beveks, steun vinden in de vermelde documenten.

²⁵ Artikel 26, 27, § 1 en 2, eerste en tweede lid, 28, 29, § 1, eerste lid, 6°, 40 tot 43, 44, tweede en derde lid, 47, § 1, 208, § 2 tot 7 van de wet van 19 april 2014, en artikel 18, § 3 en 4, 22, 25, 31, 33, 35, 39 tot 48 en 57 tot 66 van de gedelegeerde verordening, alsook de ter uitvoering ervan genomen bepalingen.

De erkend commissaris spreekt zich niet uit over de doeltreffendheid van de interne controle.

De erkend commissaris dient tijdig verslag uit te brengen bij de raad van bestuur over belangrijke kwesties die aan het licht zijn gekomen bij de wettelijke controleopdracht, in het bijzonder over ernstige tekortkomingen in het financiële verslaggevingsproces²⁶.

4.2.2. Inhoud

4.2.2.1. Beoordeling van de interne controle van de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en van de administratieve en boekhoudkundige organisatie

Bij de beoordeling van de interne controlemaatregelen van de ICB wordt de betrouwbaarheid nagegaan van de financiële verslaggeving en van de administratieve en boekhoudkundige organisatie.

De erkend commissaris beoordeelt de interne controlemaatregelen die de effectieve leiding heeft genomen teneinde een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van het volledige financiële verslaggevingsproces, meer bepaald de procedure en de methodologie voor het opstellen van de periodieke verslagen en de periodieke staten, en de methode om de NIW te berekenen.

Deze methodes moeten aangepast zijn aan de aard en de omvang van de verrichtingen.

Opstellen van de periodieke verslagen

Voor de periodieke verslagen wordt meer bepaald nagegaan of de interne controlestructuur die de effectieve leiding heeft opgezet, in redelijke mate verzekert dat de financiële instrumenten correct worden gewaardeerd. Een correcte waardering van financiële instrumenten is immers van cruciaal belang voor de berekening van de netto-inventariswaarde van de ICB. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan de aanvaardbaarheid van de waarderings- en boekingsmethode voor (OTC-) derivaten, en dan in het bijzonder aan de waardering en afwikkeling van de swapstructuren die kapitaalbeschermden ICB's onderbouwen.

Opstellen van de periodieke staten

Voor de periodieke staten beoordeelt de erkend commissaris van de ICB de interne controlemaatregelen die de naleving van het reglement over de periodieke staten tot doel hebben.

De erkend commissaris dient ook de wijze waarop de bedragen in de boekhoudkundige staten worden weergegeven in de periodieke staten na te gaan.

²⁶ Artikel 41, § 10, van de ICBE-wet en artikel 208, § 6, van de AICB-wet.

Berekening van de NIW

De ICB moet de NIW ten minste tweewekelijks berekenen²⁷ op basis van de reële waarde (tenzij anders is bepaald door het boekhoudbesluit) van de activa en passiva. De erkend commissaris beoordeelt de systemen en procedures waarin de ICB voorziet voor de berekening van de NIW (dit zijn de systemen en procedures voor de waardering van de activa en passiva en de verwerking in de boekhouding).

Deze beoordeling doet geen afbreuk aan de opdracht van de erkend commissaris wat de berekening betreft van de NIW op de datum van de periodieke verslagen. Op dat ogenblik controleert de erkend commissaris of de gepubliceerde NIW overeenstemt met het nettoactief per aandeel in de balans (zie hoofdstuk C hierboven).

De erkend commissaris beoordeelt ook de procedure van reconciliatie van het aantal deelbewijzen in de boekhoudkundige staten met de deelbewijzen in de statistieken en de gegevens bij de financiële dienst en de bewaarder.

4.2.2.2. Beoordeling van de interne controle van de operationele activiteiten

De beoordeling van de interne controlemaatregelen van de ICB heeft betrekking op de operationele activiteiten, in het bijzonder de organisatiestructuur, het beheer van de ICB, de controle- en beveiligingsmechanismen op informaticagebied, afgestemd op de activiteiten van de ICB, en de informatieverstrekking aan het publiek.

Organisatiestructuur

De erkend commissaris beoordeelt de maatregelen die de ICB heeft genomen opdat haar organisatiestructuur zou voorzien in passende functiescheidingen en duidelijk omschreven, transparante en coherente toewijzingen van verantwoordelijkheden²⁸. De beoordeling van de erkend commissaris moet in het bijzonder slaan op het passend beheer van belangenconflicten die afbreuk zouden kunnen doen aan de belangen van de effectenhouders²⁹.

Ook in geval van delegatie van beheertaken overeenkomstig artikel 42 van de ICBE-wet³⁰ beoordeelt de erkend commissaris de interne controlemaatregelen die de ICB heeft genomen met betrekking tot de gedelegeerde taken. De aard en de omvang van deze maatregelen worden nader toegelicht in de circulaire over de interne controle bij zelfbeheerde beveks.

²⁷ Op te merken valt dat de berekening van de NIW tevens periodiek gecontroleerd wordt door de bewaarder. De bewaarder controleert de juistheid en/of waarschijnlijkheid van de NIW. Hiertoe wordt de NIW doorgaans vergeleken met de voorlaatste NIW of nog met een passende 'benchmark'. De bewaarder kan ook een reconciliatie tussen de NIW en de vermogensbestanddelen in de boekhouding van de ICB uitvoeren. De erkend commissaris gaat na of de bewaarder deze taak uitoefent.

²⁸ Zie artikel 41 van de ICBE-wet, artikel 26 van de AICB-wet en artikel 57 en volgende van de gedelegeerde verordening.

²⁹ Zie artikel 41, § 7, derde lid, van de AICB-wet, artikel 26 en volgende, en artikel 208, § 5, van de AICB-wet.

³⁰ Artikel 29 van de AICB-wet.

De erkend commissaris besteedt de nodige aandacht aan de coördinatie en de informatiestromen met en tussen de verschillende partijen die een rol spelen in de werking van de ICB (zoals de bewaarder, de financiële dienstverlener en de delegataris in geval van delegatie van beheertaken).

Beheer van de ICB

Onder het beheer van de ICB vallen onder meer:

- de oppuntstelling van een procedure die onder meer moet waarborgen dat elke transactie van de ICB kan worden gereconstrueerd (o.m. wat betreft de oorsprong, de betrokken partijen, de aard, het tijdstip en de plaats waar ze heeft plaatsgevonden)³¹;
- de organisatie van het risicobeheer dat afgestemd moet zijn op de categorie van toegelaten beleggingen en op de beleggingsstrategie van de ICB³²;
- de methode voor een accurate en onafhankelijke evaluatie van de OTC-derivaten³³;
- de organisatie- en informatievereisten inzake kwantitatieve begrenzings³⁴, en
- de naleving van de wettelijke en reglementaire beleggingslimieten, alsook de naleving van het beleggingsbeleid, zoals vastgelegd in de statuten en nader gepreciseerd in het prospectus³⁵.

Controle- en beveiligingsmechanismen op informaticagebied

De FSMA verwacht van de ondernemingen onder haar toezicht dat zij de nodige maatregelen nemen om de IT-beveiligingsrisico's te beheren, meer bepaald de cyberrisico's, rekening houdend met de aard, de omvang en de complexiteit van hun activiteiten, inclusief de activiteiten die zij uitbesteden³⁶.

Informatieverstrekking aan het publiek

De informatie die aan het publiek wordt verstrekt, omvat meer bepaald:

- het prospectus en de essentiële beleggersinformatie;
- de jaarverslagen en halfjaarlijkse verslagen;
- de berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van de rechten van deelneming in een ICB.

³¹ Zie artikel 41, § 3, tweede lid, (b), van de ICBE-wet en artikel 26, derde lid, van de AICB-wet.

³² Zie artikel 41, § 6, derde lid, van de ICBE-wet en artikel 27, § 2, van de AICB-wet.

³³ Zie artikel 41, § 6, vijfde lid, van de ICBE-wet en artikel 208, § 3, van de AICB-wet.

³⁴ Zie artikel 41, § 8, van de ICBE-wet en artikel 208, § 4, tweede lid, van de AICB-wet.

³⁵ Zie artikel 41, § 3, tweede lid, (c), van de ICBE-wet en artikel 26, derde lid, van de AICB-wet.

³⁶ Zie de mededeling 'Basisprincipes voor het beheer van cybersecurityrisico's' van de FSMA d.d. 02/10/2019.

4.2.2.3. Beoordeling van de interne controle van de compliance

De beoordeling van de interne controlemaatregelen van de ICB bevat ook de compliancefunctie.

In het kader van zijn opdracht beoordeelt de erkend commissaris de compliancefunctie als onderdeel van een aangepaste organisatie. Dit betekent evenwel niet dat de opdracht van de erkend commissaris tot doel heeft na te gaan of de ICB alle voor haar geldende wettelijke regels naleeft.

De erkend commissaris moet echter wel nagaan of de effectieve leiding, bij haar beoordeling van de interne controle, voldoende aandacht heeft besteed aan het passend karakter van de interne controle met het oog op de naleving van het geheel van de toepasselijke wettelijke regels, in het bijzonder over het wettelijk statuut.

De erkend commissaris moet, met het oog op de passende uitvoering van zijn controleopdracht, de vereiste controle-informatie verkrijgen over de naleving van de bepalingen van de toepasselijke wet- en regelgeving waarvan niet-naleving een materiële invloed kan hebben op het vermogen en de financiële positie van de ICB.

De erkend commissaris dient bijzondere aandacht te besteden aan de door de ICB genomen interne controlemaatregelen voor de naleving van het integriteitsbeleid³⁷, het beleggingsbeleid, het beleid omtrent in aanmerking komende beleggingen, de risicolimieten, de beleggings- en ontleningslimieten, het liquiditeitsrisicobeheer zodat ze te allen tijde kan voldoen aan de verplichting die is opgelegd door artikel 189 van het ICBE-besluit³⁸, en de aanrekening van de recurrente vergoedingen, inclusief de prestatiegebonden vergoedingen, overeenkomstig de kostentarieven vermeld in het prospectus.

5. Verslag van de erkend commissaris als bedoeld in artikel 106, § 1, eerste lid, 1° van de ICBE-wet en in artikel 357, § 1, eerste lid, 1° van de AICB-wet

Het verslag van de erkend commissaris bevat zijn bevindingen over de beoordeling van de interne controlemaatregelen die de ICB heeft getroffen.

6. Bijkomende informatie

De erkend commissaris dient de FSMA ten minste de volgende bijkomende informatie te verstrekken:

- 1) de namen en de kwalificatie/ervaring van de medewerkers in België die de opdracht hebben uitgevoerd³⁹;
- 2) de naam en contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit bij de vennootschap waartoe de erkend commissaris behoort (toepassing van ISQC1 of een ander vergelijkbaar referentiekader);

³⁷ Zie artikel 41, § 7, van de ICBE-wet en artikel 208, § 5, van de AICB-wet.

³⁸ Artikel 138 van het AICB-besluit.

³⁹ Dit is nuttige informatie voor de vergunningsprocedure (artikel 105, derde lid van de ICBE-wet waarin wordt verwezen naar artikel 103 van deze wet, en artikel 355, derde lid van de AICB-wet waarin wordt verwezen naar artikel 353 van diezelfde wet).

- 3) de gehanteerde materialiteitsdrempels;
- 4) de gedetailleerde bevindingen en aanbevelingen van de erkend commissaris aan de effectieve leiding. Zo nodig bevat het verslag een kopie van de mededelingen die de erkend commissaris gericht heeft aan de leiders van de ICB waar hij in functie is⁴⁰;
- 5) alle andere belangrijke vaststellingen bij de uitoefening van de revisorale werkzaamheden, voor zover die niet werden vermeld in de aanbevelingen van de erkend commissaris aan de effectieve leiding (zie hierboven).

Deze bijkomende informatie dient duidelijk te worden gescheiden van het besluit van de erkend commissaris en wijzigt dit besluit niet.

De in de punten 1 tot 3 bedoelde informatie dient aan de FSMA te worden verstrekt vóór de aanvang van de relevante werkzaamheden. Deze informatie dient te worden geactualiseerd als er zich een belangrijke wijziging voordoet in de samenstelling van het auditteam of bij wijziging van de naam of contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit binnen de vennootschap.

D.2. ICB die een beheervenootschap heeft aangesteld

Beveks die niet beschikken over de conform artikel 41 van de ICBE-wet⁴¹ vereiste eigen en voor hun werkzaamheden passende beleidsstructuur, organisatie en interne controle, stellen een beheervenootschap aan om de beheertaken waar te nemen⁴².

Een gemeenschappelijk beleggingsfonds wordt steeds door een beheervenootschap beheerd⁴³.

In voornoemde gevallen wordt de interne controle uitgevoerd op het niveau van de aangestelde beheervenootschap, en is het de erkend commissaris van de beheervenootschap die de interne controlemaatregelen beoordeelt⁴⁴.

Wat voornoemde ICB's betreft, acht de FSMA het aangewezen dat de effectieve leiding van de beheervenootschap de effectieve leiding van de ICB een passende rapportering bezorgt over de interne controle, en dit overeenkomstig de bij de aanstellingsovereenkomst vastgestelde bepalingen en vereisten inzake vorm, inhoud en periodiciteit. Deze rapportering stelt de effectieve leiding van de ICB in staat te oordelen of de aangestelde beheervenootschap haar beheertaken op passende wijze organiseert in het licht van de aard van de werkzaamheden van de ICB. De overlegging van een kopie van de verklaring van de effectieve leiding van de beheervenootschap over de beoordeling van de interne controle kan als een mogelijke rapporteringsvorm worden beschouwd. Onder voorbehoud van de wettelijke en reglementaire beperkingen wordt een kopie van de verklaring van de effectieve leiding van de beheervenootschap aan de erkend commissaris overgelegd.

⁴⁰ Artikel 106, § 1, derde lid *in fine*, van de ICBE-wet, artikel 357, § 1, derde lid *in fine*, van de AICB-wet.

⁴¹ Artikelen 26 en 208 van de AICB-wet en artikel 57 e.v. van de gedelegeerde verordening.

⁴² Zie artikel 44 van de ICBE-wet en artikel 10, § 2, van de AICB-wet.

⁴³ Artikel 11 van de ICBE-wet en artikel 10, § 2, van de AICB-wet.

⁴⁴ Zie circulaire FSMA_2020_01 van 2 januari 2020 "Medewerkingsopdracht van de erkend commissarissen".

In voorkomend geval, acht de FSMA het aangewezen dat de erkend commissaris van de ICB beoordeelt of aan de overeengekomen rapporteringsvereisten is voldaan. Voor zijn bevindingen ter zake kan hij zich in het bijzonder baseren op een analyse van het verslag van de effectieve leiding van de aangestelde beheervenootschap⁴⁵. Verder gaat de erkend commissaris van de ICB na of de ICB over de nodige procedures beschikt om passende lessen te trekken uit deze rapportering.

De FSMA verwacht dat de erkend commissaris van de ICB, in voorkomend geval, de periodieke vragenlijst beoordeelt die de effectieve leiding van de ICB heeft ingevuld conform de aanbeveling over de periodieke vragenlijst voor ICB's met een beheervenootschap, en controleert of de verstrekte antwoorden worden gestaafd met de in de vragenlijst vermelde documenten.

⁴⁵ Voor zover het beroepsgeheim van de erkend commissaris van de beheervenootschap het toelaat, ontvangt de erkend commissaris van de bevek van de erkend commissaris van de beheervenootschap een kopie van het verslag over de interne controlemaatregelen van die beheervenootschap. De erkend commissaris van de bevek zal zijn bevindingen ook op dit verslag baseren.

E. MEDEWERKINGSOPDRACHT MET BETREKKING TOT BIJZONDERE MECHANISMEN

Het is de beleggingsvennootschap verboden om een bijzonder mechanisme in te stellen⁴⁶. De FSMA vestigt ook de aandacht op een eerstdaags te publiceren circulaire met betrekking tot bijzondere mechanismen waarin zij verder op niet-exhaustieve wijze enkele typeverrichtingen preciseert die als bijzonder mechanisme in aanmerking komen.

De erkend commissaris speelt een cruciale rol in het kader van het toezicht op dit verbod. Artikel 76, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 voorziet op dit punt in de uitdrukkelijke verplichting voor de erkend commissaris om, op zijn eigen en uitsluitende verantwoordelijkheid, zijn medewerking te verlenen aan het toezicht van de FSMA.

Deze verplichting kadert in de algemene opdracht van de erkend commissarissen om, in het kader van hun wettelijk gedefinieerde werkzaamheden, na te gaan of de financiële entiteiten waarbij zij hun functie uitoefenen, de wettelijke bepalingen naleven en correct functioneren.

Deze verplichting maakt in het bijzonder deel uit van de signaalfunctie van de erkend commissarissen om **op eigen initiatief** verslag uit te brengen bij de FSMA **zodra** zij kennis krijgen van beslissingen of feiten die kunnen wijzen op een overtreding van de sectorale toezichtswetten (zie verder hoofdstuk *F. Informatie-uitwisseling tussen de FSMA en de erkend commissarissen*). In dit kader moet de erkend commissaris een melding aan de FSMA doen zodra hij bij de uitvoering van zijn opdrachten over concrete elementen beschikt met betrekking tot bijzondere mechanismen⁴⁷.

Bovendien, heeft de wetgever ook in de sectorale toezichtswetten de verplichting voor de erkend commissarissen ingeschreven om jaarlijks een verklaring aan de toezichthouder over te maken waarin zij aangeven of zij al dan niet bijzondere mechanismen hebben vastgesteld⁴⁸ (zie verder hoofdstuk *G. Verslaggeving aan de FSMA*).

Er wordt ook opgemerkt dat van de financiële entiteiten verwacht wordt dat zij een fiscaal voorkomingsbeleid voeren waarbij de personen belast met de effectieve leiding, in voorkomend geval het directiecomité, in het verslag inzake de beoordeling van de interne controle, bijzondere aandacht besteden aan het verbod op het instellen van bijzondere mechanismen.

⁴⁶ Artikel 41/1 van de ICBE-wet.

⁴⁷ Artikel 76, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

⁴⁸ Artikel 106, § 1, eerste lid, 5°, van de ICBE-wet.

F. INFORMATIE-UITWISSELING TUSSEN DE FSMA EN DE ERKEND COMMISSARISSEN

De medewerking van de erkend commissaris aan het toezicht van de FSMA past in een filosofie van informatie-uitwisseling.

Die informatie-uitwisseling streeft onder meer naar een grotere synergie tussen de onsite controlewerkzaamheden van de FSMA en die van de erkend commissaris.

Die informatie-uitwisseling kan de volgende vier vormen aannemen:

1. Mededelingen die de erkend commissaris op eigen initiatief aan de FSMA richt in het kader van de signaalfunctie met toepassing van artikel 106, § 1, eerste lid, 4°, en tweede lid, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 5°, en tweede lid, van de AICB-wet

Deze mededelingen kaderen in de signaalfunctie.

Als medewerker aan het toezicht dient de erkend commissaris, in het kader van de signaalfunctie, zijn opdracht uit te bouwen vanuit een preventieperspectief, niet enkel op korte termijn (zoals voor de certificering van de jaarrekening), maar ook op middellange en lange termijn. Bijgevolg bezorgt hij de FSMA tijdig alle informatie die relevant is, en/of op grond waarvan eventueel een optreden van de FSMA vereist is, en waarvan hij kennis zou hebben gekregen tijdens de uitoefening van zijn opdracht.

De voornoemde wettelijke bepalingen houden in dat de erkend commissaris:

- (i). een signaalfunctie vervult;
- (ii). op eigen initiatief verslag uitbrengt bij de FSMA;
- (iii). bij de FSMA verslag uitbrengt zodra hij iets relevants vaststelt, zonder te wachten tot zijn halfjaarlijkse of jaarlijkse periodieke rapportering;
- (iv). bij de FSMA niet alleen verslag uitbrengt als hij kennis krijgt van beslissingen, feiten of ontwikkelingen die de positie van de ICB op betekenisvolle wijze beïnvloeden of kunnen beïnvloeden op financieel vlak of op het vlak van haar administratieve, boekhoudkundige, financiële of technische organisatie, maar ook wanneer hij kennis krijgt van beslissingen of feiten die kunnen wijzen op een overtreding van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen, de statuten, de toezichtswetten en de ter uitvoering daarvan genomen besluiten en reglementen, of die kunnen leiden tot een weigering van de certificering van de jaarrekening of tot het formuleren van een voorbehoud.

De beslissingen, feiten of ontwikkelingen naar aanleiding waarvan een verslag wordt opgesteld, betreffen zowel de ICB als elke andere entiteit die, rechtstreeks of onrechtstreeks, met de werking van de ICB verbonden is, en waar de erkend commissaris een revisorale opdracht uitvoert. Het gaat hier in het bijzonder om de aangestelde beheervennootschap van ICB's of elke andere entiteit die, rechtstreeks of onrechtstreeks, beheertaken uitoefent voor rekening van de ICB, de bewaarder,

alsook de ondernemingen die met de bevek of met de aangestelde beheervenootschap van ICB's verbonden zijn⁴⁹.

In verband met de wijze van mededeling wordt het volgende opgemerkt:

- (i). de erkend commissaris verricht zijn mededelingen spontaan, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling; bij grote problemen verdient het aanbeveling dat hij eerst een mondelinge mededeling verricht, onmiddellijk gevolgd door een schriftelijke bevestiging;
- (ii). bij het verrichten van een mededeling valt snelheid te verkiezen boven volledigheid en juistheid wat de details betreft;
- (iii). in zijn mededelingen aan de FSMA verwijst de erkend commissaris expliciet naar:
 - a. de vastgestelde bestaande of potentiële problemen;
 - b. indien mogelijk, de oorzaken daarvan alsook zijn gemotiveerde visie ter zake;
- (iv). in de mededelingen van de erkend commissaris in het kader van de signaalfunctie komen de volgende aspecten aan bod:
 - *mededeling van informatie die een betekenisvolle invloed heeft of kan hebben op de financiële positie.*

Zo moeten, bijvoorbeeld in het kader van de signaalfunctie, de volgende feiten aan bod komen:

- a. onmogelijkheid om de periodieke verslagen of de periodieke staten te bevestigen;
- b. ernstige waarderingsproblemen;
- c. de aanwezigheid van minder liquide activa, die aanleiding zouden kunnen geven tot liquiditeitsproblemen;
- d. aanzienlijk aantal terugbetalingsaanvragen die aanleiding zouden kunnen geven tot liquiditeitsproblemen;
- e. fraude die grote verliezen kan veroorzaken;
- f. belangrijke geschillen;
- g. grote fouten in de rapportering;

⁴⁹ Het begrip "verbonden onderneming" moet worden begrepen in de zin van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen.

- h. de toepassing van artikel 7:96 (bestuurder met een belangenconflict) van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen;
 - i. gewichtige feiten die tot een melding aan de raad van bestuur kunnen leiden met toepassing van artikel 3:69 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen;
 - j. andere belangrijke meldingen aan de raad van bestuur.
- *mededeling van informatie die een betekenisvolle invloed heeft of kan hebben op de administratieve en boekhoudkundige organisatie en de interne controle*

Zo moeten bijvoorbeeld in het kader van de signaalfunctie de volgende thema's aan bod komen:

- a. substantiële of belangrijke wijzigingen in de organisatie van de ICB waarvoor de passende controlemaatregelen ontbreken, zoals o.m. de wijziging van de bewaarder, (sub)delegatie of uitbesteding van (bepaalde) beheertaken, en wijzigingen die een invloed hebben op de berekening van de NIW. De oprichting van een compartiment met een gelijkaardige structuur als voorheen opgerichte en vergelijkbare compartimenten, of een nieuwe subdelegatie naar een entiteit die reeds instaat voor het beheer van andere compartimenten, kan in beginsel als een niet-substantiële wijziging van de organisatie worden beschouwd;

Met betrekking tot deze substantiële wijzigingen gelden volgende aanbevelingen aan de erkend commissaris en de ICB:

- indien de ICB plannen heeft om de organisatie substantieel te wijzigen, brengt zij de erkend commissaris en de FSMA daarvan vóór de uitvoering ervan op de hoogte;
 - de erkend commissaris brengt de FSMA op de hoogte van substantiële wijzigingen die de ICB niet als dusdanig inschat en aldus niet aan de erkend commissaris en de FSMA meedeelt;
 - de erkend commissaris bezorgt de FSMA een kopie van de briefwisseling die hij met de ICB voert over alle belangrijke of substantiële wijzigingen in de organisatie;
- b. een ernstig conflict binnen de effectieve leiding of de raad van bestuur;
 - c. ernstige moeilijkheden binnen de zogenaamde transversale functies (interneauditfunctie, compliancefunctie en risicobeheerfunctie);
 - d. ernstige moeilijkheden bij het beheren van de risico's eigen aan de ICB;
 - e. herhaalde of aanzienlijke overschrijdingen van interne begrenzings- en beleggingsbegrenzings;
 - f. ernstige moeilijkheden met het naleven van de gedragsregels;

- g. een wijziging in het algemeen beleid van de ICB, met name de ontwikkeling van een nieuwe beheerstructuur of –techniek waarvoor passende controlemiddelen ontbreken;
 - h. het onverwachte vertrek van een leider met een sleutelpositie;
 - i. systematisch foutief of niet tijdig bijgewerkt prospectus;
 - j. systematische problemen met betrekking tot de toegang tot de informatie.
- *mededeling van informatie die kan wijzen op een overtreding van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen, de statuten, de toezichtswetten en -besluiten alsook de ter uitvoering daarvan genomen besluiten en reglementen;*

Zo moeten bijvoorbeeld in het kader van de signaalfunctie de concrete elementen aan bod komen waarover hij beschikt met betrekking tot bijzondere mechanismen.

- *mededeling van informatie die kan leiden tot een afkeurende of onthoudende verklaring, dan wel tot een verklaring met voorbehoud en/of met een toelichtende paragraaf.*
- (v). Tegen commissarissen die te goeder trouw informatie hebben verstrekt op basis van hun signaalfunctie, kunnen geen burgerrechtelijke, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke vorderingen worden ingesteld, noch professionele sancties worden uitgesproken.

2. Andere mededelingen die de erkend commissaris op eigen initiatief aan de FSMA richt met toepassing van artikel 106, § 1, derde lid, laatste zin, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, derde lid, laatste zin, van de AICB-wet

In die context:

- bezorgt de erkend commissaris de FSMA een kopie van of informeert hij haar over de inhoud van de belangrijkste verslagen en brieven (inzonderheid aanbevelingsbrieven) die hij aan de raad van bestuur of aan de effectieve leiding van de ICB richt;
- bezorgt de erkend commissaris de FSMA een kopie van de eventuele bijzondere verslagen die hij opstelt met toepassing van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen of van de wet en de ter uitvoering daarvan genomen besluiten en reglementen.

3. Mededelingen die de FSMA op eigen initiatief aan de erkend commissarissen richt

- (i). De FSMA bezorgt de erkend commissaris een kopie van de correspondentie die zij naar de ICB stuurt, en die voor die erkend commissaris van belang is bij de uitoefening van zijn functie bij die ICB. Zij kan de erkend commissaris inlichtingen bezorgen die het resultaat zijn van haar analyses en hem toelaten de ICB waar hij in functie is, beter te situeren. De FSMA kan de erkend commissaris verzoeken haar zijn reacties mee te delen, of mee te werken aan de opvolging van de aangehaalde problemen.

- (ii). De FSMA nodigt de erkend commissaris uit voor de belangrijkste besprekingen met de ICB of informeert hem over de inhoud en de conclusies van die besprekingen.
- (iii). De FSMA informeert de erkend commissaris ook over acties die zij ten aanzien van de ICB reeds heeft ondernomen of nog wenst te ondernemen.

Op dezelfde manier informeert de erkend commissaris de FSMA over de prioriteiten van zijn controleplan.

- (iv). De FSMA brengt de erkend commissaris ervan op de hoogte als zij een audit verricht bij de ICB en preciseert daarbij wat de aard is van die audit.

4. De samenwerking tussen de erkend commissaris en de FSMA

Naast de verplichtingen die de FSMA heeft om de erkend commissaris op eigen initiatief informatie te verstrekken (zie hierboven), wil zij ook regelmatige aanvullende bilaterale contacten bevorderen en ontwikkelen.

De samenwerking tussen de erkend commissaris en de FSMA heeft tot doel de efficiëntie van het toezicht te verhogen om op die manier tot een zo optimaal mogelijk toezicht te komen.

De samenwerking tussen de erkend commissaris en de FSMA is gesteund op periodiek overleg tussen beide partijen over de ICB waar de erkend commissaris in functie is. Het periodiek overleg doet geen afbreuk aan de respectieve verantwoordelijkheden van zowel de erkend commissaris als de FSMA.

Tijdens het overleg wordt informatie uitgewisseld over de domeinen die risicovol zijn voor de ICB, en over de manier waarop hiermee wordt omgegaan. Daarnaast worden ook belangrijke vaststellingen en aanbevelingen meegedeeld, en het gevolg dat de ICB hieraan heeft gegeven.

De FSMA brengt de erkend commissaris op de hoogte van:

- het feit dat de ICB voor een bepaald risico afwijkt van sectorgenoten (m.a.w. een zogenaamde *outlier* is). De FSMA verwacht dat de erkend commissaris hiermee rekening houdt bij het plannen van de controle van de periodieke verslagen en de periodieke staten van de ICB, en van de werkzaamheden in het kader van de medewerkingsopdracht;
- de maatregelen die zij aan de ICB heeft opgelegd, voor zover die relevant zijn voor de erkend commissaris, hetzij voor de controle van de periodieke verslagen en de periodieke staten, hetzij voor de medewerkingsopdracht;
- eventuele tekortkomingen die zij vaststelt in de medewerkingsopdracht;
- andere punten die van belang zijn voor de erkend commissaris.

De erkend commissaris informeert de FSMA over:

- belangrijke beoordelingen die werden gemaakt bij het uitvoeren van de controle van de periodieke verslagen en de periodieke staten (bv. inzake de continuïteit van de ICB);

- mogelijke belangrijke moeilijkheden bij het uitvoeren van de controle van de periodieke verslagen en de periodieke staten;
- mogelijke belangrijke tekortkomingen in de interne controle van de ICB die niet werden verholpen;
- de beoordeling van de organisatie, de plaats binnen de bevek, de werking van de interneauditfunctie van de zelfbeheerde bevek alsook haar rapportering;
- de uitgevoerde schattingen, met inbegrip van de schattingen van reële waarde (bv. of de ICB 'conservatief' dan wel 'agressief' is), de gevoeligheid van de belangrijkste schattingen en de mogelijke invloed ervan op het resultaat, de waarde van de bezittingen en schulden, alsook de periodieke verslagen en de periodieke staten;
- de maatregelen die werden genomen om de eventuele tekortkomingen in de medewerkingsopdracht te corrigeren;
- andere punten die van belang zijn voor de FSMA.

Het periodiek overleg tussen de erkend commissaris en de FSMA doet geen afbreuk aan de signaalfunctie van de erkend commissaris, de mededelingen van de erkend commissaris aan de FSMA en de mededelingen van de FSMA aan de erkend commissaris.

De erkend commissaris neemt zelf deel aan het overleg en kan zich laten bijstaan door medewerkers.

G. VERSLAGGEVING AAN DE FSMA

1. Periodieke verslagen

1.1. Modaliteiten

De periodieke verslagen van de erkend commissaris hebben tot doel de FSMA in te lichten over de uitvoering van de opdracht tot medewerking aan het toezicht, in het bijzonder met betrekking tot:

- de bevestiging van de periodieke verslagen en de periodieke staten (zie hoofdstuk C);
- de beoordeling van de interne controle (zie hoofdstuk D);
- de bevestiging van het nettoactief en het bedrag van de inschrijvingen met betrekking tot de ICB's die hun boekjaar niet afsluiten op 31 december van het kalenderjaar (zie hoofdstuk C).

De verslagen met betrekking tot de periodieke verslagen worden zesmaandelijks aan de FSMA overgemaakt, d.i. op basis van de toestand aan het einde van het eerste halfjaar en aan het einde van het boekjaar.

De erkend commissaris kiest of hij één verslag opstelt voor de periodieke verslagen van de ICB, waarin hij alle compartimenten opsomt, dan wel of hij een attest opstelt over het verslag over de periodieke verslagen van de ICB en daarnaast een verslag over de periodieke verslagen van elk compartiment.

Het verslag over de periodieke staten, de beoordeling van de interne controle en de bevestiging van het nettoactief en het bedrag van de inschrijvingen voor de ICB's die hun boekjaar niet afsluiten op 31 december van het kalenderjaar, worden jaarlijks aan de FSMA bezorgd.

De verslagen moeten als volgt in het bezit zijn van de FSMA:

- (i). Verslagen aan het einde van het eerste halfjaar

Uiterlijk twee maanden na het einde van het eerste halfjaar.

- (ii). Verslagen aan het einde van het boekjaar en beoordeling van de interne controle

Uiterlijk drie maanden na het afsluiten van het boekjaar.

De datum van de jaarlijkse verslaggeving over de beoordeling van de interne controlemaatregelen van de ICB kan vrij worden gekozen. De verslaggeving gebeurt overeenkomstig de jaarplanning van de erkend commissaris, zodra deze is opgesteld en ten laatste binnen drie maanden na het afsluiten van het boekjaar.

- (iii). Bevestiging van het nettoactief en het bedrag van inschrijvingen voor de ICB's die hun boekjaar niet afsluiten op 31 december van het kalenderjaar

Uiterlijk 30 april van het jaar dat volgt op het kalenderjaar waarop de periodieke staten slaan.

Deze termijnen gelden als uiterste deadline. De FSMA wenst sneller in het bezit te zijn van de verslagen. Als een erkend commissaris een termijn niet kan nakomen, brengt hij de FSMA hiervan tijdig op de hoogte, met opgave van de reden(en).

De verslagen worden elektronisch aan de FSMA overgemaakt volgens de door haar meegedeelde modaliteiten⁵⁰.

1.2. Schema

Hierna volgt het rapporteringsschema met betrekking tot de opdracht van de erkend commissaris in het kader van zijn medewerking aan het toezicht van de FSMA. De FSMA beveelt dit schema aan voor de periodieke rapportering.

Dit schema geldt niet voor de bevestiging van het nettoactief en het bedrag van inschrijvingen voor de ICB's die hun boekjaar niet afsluiten op 31 december van het kalenderjaar.

1. RESULTATEN VAN DE PRIVAATRECHTELIJKE RISICOANALYSE

De erkend commissaris geeft en beschrijft de significante risico's die hij heeft geïdentificeerd met betrekking tot de ICB. Hij beschrijft bovendien de procedures die hij heeft ontwikkeld om *assurance* te verkrijgen over deze risico's.

2. BRIEF AAN DE RAAD VAN BESTUUR

In voorkomend geval, voegt de erkend commissaris bij dit verslag de brief die hij aan de raad van bestuur heeft gericht over de belangrijke kwesties die aan het licht zijn gekomen tijdens de uitoefening van zijn wettelijke controleopdracht, in het bijzonder over ernstige tekortkomingen in het financiële verslaggevingsproces. De aandacht van de FSMA wordt gevestigd op de volgende elementen die mogelijk relevant zijn in het kader van het toezicht:

⁵⁰ Mededeling FSMA_2019_08 van 20 maart 2019 "Procedure inzake de elektronische overmaking van documenten".

	<i>Bevinding</i>	<i>Gevolg verleend door de ICB</i>

3. BEVESTIGING VAN DE PERIODIEKE VERSLAGEN EN DE PERIODIEKE STATEN met toepassing van artikel 106, § 1, eerste lid, 2°, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 3°, van de AICB-wet

- het verslag als bedoeld in hoofdstuk C hierboven;
- de tekst van het verslag over de jaarrekening dat per einde boekjaar wordt overgemaakt aan de algemene vergadering van aandeelhouders of deelnemers (enkel in het verslag aan het einde van het boekjaar).

4. BEOORDELING VAN DE INTERNE CONTROLE als bedoeld in artikel 106, § 1, eerste lid, 1°, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 2°, van de AICB-wet

Het verslag als bedoeld in hoofdstuk D hierboven (enkel in het verslag aan het einde van het boekjaar).

5. BEVINDINGEN MET BETREKKING TOT DE OPVOLGING VAN MAATREGELEN OPGELEGD DOOR DE FSMA

De FSMA zal, telkens als er maatregelen worden opgelegd aan een ICB waarvoor de erkend commissaris een mandaat heeft, een overzicht bezorgen van de maatregelen waarvan ze opvolging verwacht.

Voor elk van die maatregelen dient te worden aangegeven of de ICB er gevolg aan gegeven heeft: afgesloten, aangevat op [datum], nog niet aangevat.

6. SIGNAALFUNCTIE

De erkend commissaris verklaart dat hij tijdens de verslagperiode geen kennis heeft gekregen van:

- a) beslissingen, feiten of ontwikkelingen die de positie van de ICB op financieel vlak of op het vlak van haar administratieve, boekhoudkundige, technische of financiële organisatie, of van haar interne controle, op betekenisvolle wijze kunnen beïnvloeden;
- b) beslissingen of feiten die kunnen wijzen op een overtreding van de wetten, besluiten en reglementen over het wettelijk statuut van de ICB, van de statuten, van de toepasselijke wetgeving en van de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen;

- c) andere beslissingen of feiten die kunnen leiden tot een weigering van de certificering van de jaarrekening of tot het formuleren van voorbehoud.

7. BIJZONDERE MECHANISMEN

De erkend commissaris verklaart of hij tijdens de verslagperiode, in het kader van de uitvoering van zijn opdracht, al dan niet bijzondere mechanismen heeft vastgesteld.

2. Bijzondere verslagen met toepassing van artikel 106, § 1, eerste lid, 3°, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, van de AICB-wet

Als de FSMA de erkend commissaris een bijzonder verslag vraagt, doet zij dit schriftelijk. De brief waarmee de FSMA de erkend commissaris belast met de opdracht, omvat ten minste de volgende punten:

- het doel van de opdracht;
- een beschrijving van de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding voor het/de domein(en) van de opdracht;
- de reikwijdte van de opdracht wat de toepasselijke wetgeving betreft, alsook de reglementering en circulaires van de FSMA;
- de vorm van het verslag;
- de termijn waarbinnen het verslag moet worden overgemaakt aan de FSMA.

Alvorens de erkend commissaris schriftelijk te belasten met een speciale opdracht, neemt de FSMA contact op met de erkend commissaris en bespreekt de juiste formulering ervan.

De kosten voor het opstellen van het verslag worden door de ICB gedragen. De erkend commissaris bespreekt het ereloon voor het verslag vooraf met de ICB en regelt de betaling ervan rechtsreeks met haar⁵¹.

⁵¹ Artikel 106, § 1, eerste lid, 3°, van de ICBE-wet en artikel 357, § 1, eerste lid, 4°, van de AICB-wet.

Met dank voor uw medewerking.

Hoogachtend.

De Voorzitter,

Jean-Paul SERVAIS

* * * * *
